

Ekonomska i socijalna prava

U bliskoj saradnji sa organima vlasti i civilnim društvom, Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu Misija) ulaže napore na zaštiti, promociji i jačanju ekonomskih, socijalnih, kulturnih i političkih prava svih građana Bosne i Hercegovine, s posebnim fokusom na ugrožene i marginalizirane kategorije društva.

Moderna, inkluzivna i pravedna društva su zasnovana na ostvarivanju ekonomskih, socijalnih, kulturnih i političkih prava, uključujući prava na socijalnu pomoć i stanovanje, efikasnu socijalnu zaštitu, kao i garancije za adekvatan životni standard. Kroz Helsnišku deklaraciju

su već države članice OSCE-a su prepoznale neraskidivu vezu između socijalnog blagostanja i mira i sigurnosti u Evropi. Također više odluka Ministarskog vijeća OSCE-a daje važnost i posvećenost OSCE-a radnim pravima, ekonomskoj stabilnosti i održivom razvoju.

U BiH, gdje, prema Razvojnom programu Ujedinjenih nacija u BiH (UNDP), gotovo 6,5 posto stanovništva se suočava sa barem jednim oblikom siromaštva, zaštita ovih prava postaje još važnija. Svakodnevica većine građana u zemlji obilježena je socio-ekonomskim teškoćama – visokom stopom nezaposlenosti koja posebno pogađa kategorije kao što su osobe s invaliditetom, žene, žene u ruralnim područjima, mladi i dr., slabom zaštitom radnika, ograničenim pristupom prekvalifikaciji ili dodatnom obrazovanju te ograničenim pristupom zdravstvenoj zaštiti. U tom

smislu, Misija se fokusira na identifikovanje dobrih praksi i stvaranje optimalnih uslova za potpuno i smisleno uživanje ovih prava od strane svih.

Naime, Misija radi na postepenom ispunjavanju međunarodnih standarda koji se odnose na ekonomska i socijalna prava, između ostalog i na:

- Promovisanje i uključivanje perspektive ljudskih prava u ekonomski i društveni razvoj;
- Pomoć vlastima u identifikovanju i rješavanju kršenja ljudskih prava i dosljednoj provedbi njihovih

mandata usklađenim sa standardima iz oblasti ljudskih prava;

- Unapređenje rada organizacija civilnog društva, suradnja sa međunarodnim agencijama i donatorima angažovanih u ekonomskom i društvenom razvoju, iz perspektive zasnovane na pravima;
- Osnaživanje pojedinaca/ki da brane svoja prava;
- Zagovaranje za reformu sektora socijalne zaštite, posebno u identifikovanju jaza između statusa i stvarnih potreba najugroženijih;
- Podrška razvoju kapaciteta institucija socijalne zaštite i okvira za socijalno stanovanje na svim nivoima vlasti; i
- Praćenje i pružanje tehničke podrške izradi i reformi relevantnih zakonodavnih okvira.

Iako postoje značajni naponi na svim nivoima u promociji ekonomskog i društvenog razvoja, ne postoji sistemsko praćenje niti mjerljivi pokazatelji da li je ekonomski i društveni razvoj u skladu sa poštivanjem ljudskih prava. Zbog svog prisustva na terenu i iskustva u radu s građanima i institucijama širom BiH, Misija je u dobroj poziciji da se bavi pitanjima ljudskih prava u pogledu ekonomskog i društvenog razvoja, te ima

značajnu posmatračku, koordinatorsku i interventnu ulogu.

Socijalna zaštita

Socijalna zaštita odnosi se na politike i programe usmjerene na sprečavanje siromaštva, ranjivosti i socijalne isključenosti, usmjerene na ranjive grupe. Uključuje novčanu podršku, nedoprinosne sheme, beneficije poput socijalne pomoći i pristup tržištu rada.

Prema statističkim podacima Agencije za statistiku BiH (2024.), gotovo 22 posto stanovništva živi na ili ispod granice siromaštva. Kao što je navedeno u Izveštaju EU za Bosnu i Hercegovinu za 2025. godinu, ne postoje strategije za smanjenje siromaštva, socijalnu zaštitu ili inkluziju na nivou cijele zemlje, niti postoji sistem na državnom nivou za praćenje srodnih politika i mjera. Kako bi se riješili ovi nedostaci, Misija radi na jačanju sposobnosti domaćih institucija da pružaju socijalnu zaštitu širom zemlje slijedeći pristup zasnovan na potrebama, a ne na statusu.

S posebnom pažnjom usmjerenom na centre za socijalni rad, Misija obavlja aktivnosti usmjerene na izgradnju kapaciteta lokalnih vlasti kako bi oni mogli odgovoriti na zahtjeve za ostvarenje osnovnih prava iz oblasti

socijalne zaštite na efikasan i pravičan način. Misija također blisko sarađuje sa Unijom socijalnih radnika i stručnjaka iz oblasti socijalnog rada u BiH, kao i sa kantonalnim i regionalnim udruženjima socijalnih radnika, kako bi se povećali kapaciteti i odziv sistema socijalne zaštite i osnažili stručnjaci za socijalni rad kao sastavni dio vladinih konsultativnih procesa u razvoju socijalne politike i unapređenju socijalnog rada.

Socijalno stanovanje

Uprkos uspješnim pričama vezanim za poslijeratnu restituciju imovine, ozbiljni stambeni problemi i dalje postoje, pri čemu značajan dio stanovništva i dalje treba pomoć u vezi sa stanovanjem. Nažalost, takva pomoć često nije dostupna onima kojima je najpotrebnija, na primjer izbjeglicama, raseljenim osobama, porodicama sa samohranim roditeljima, starijim osobama, ženama, djeci, mladim parovima, osobama sa invaliditetom i Romima.

Iako je nakon rata izgrađen određen broj stambenih jedinica, ovi objekti su dodijeljeni određenim grupama osoba, kao što su porodice poginulih ili demobilisanih boraca. Budući da je ova dodjela stambenih jedinica izvršena u odsustvu odgovarajućeg pravnog okvira i kriterija, mnoge ranjive kategorije

nisu mogle pristupiti pomoći u stanovanju. Bez adekvatnog pravnog mehanizma za regulisanje kriterija za odabir korisnika, ranjive osobe i porodice često se nađu bez smještaja i trebaju hitnu pomoć općinskih vlasti.

U svjetlu ovoga, Misija se zalaže za razvoj sveobuhvatnog pravnog okvira za socijalno stanovanje, u potpunosti usklađenog s međunarodnim standardima ljudskih prava, uključujući podršku svim nivoima vlasti u razvoju zakona i politika socijalnog stanovanja, akcionih planova i općinskih strategija. Pozitivni rezultati su već postignuti u Brčko Distriktu BiH, Srednjobosanskom i Unsko-sanskom kantonu, kao i u Republici Srpskoj. Širom zemlje, iskusni terenski timovi Misije promovišu lokalne projekte socijalnog stanovanja, zalažući se za nediskriminatorne i transparentne procedure dodjele jedinica socijalnog stanovanja najugroženijim kategorijama u društvu.

Za više informacija
skenirajte QR kod.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini
Fra Anđela Zvizdovića 1, UNITIC Toranj A
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 952 100
Fax: +387 33 442 479
press.ba@osce.org
<https://bih.osce.org/>

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

